

Paar fouten te veel: 10.500 euro weg

Wie z'n inburgeringsexamen niet haalt, krijgt een boete. De kritiek daarop groeit. „Het draagt niet bij aan integratie van vluchtelingen.”

Door onze redacteurs
Arjen Schreuder en
Milo van Bokkum

AMSTERDAM. „Oneerlijk.” Dat zegt Omar (30), over de boete die hij kreeg omdat hij een deel van de examens van zijn inburgeringsprogramma niet binnen drie jaar haalde. „Ik begrijp het niet. Ik ken mensen die net als ik geen diploma hebben gehaald, maar geen boete kregen. Waarom ik wel?”

Omar kwam eind 2013 van Irak naar Nederland. Hij kreeg een asielstatus en woont in een appartement in Zuid-Holland. Hij volgde drie jaar, drie keer in de week, het inburgeringsprogramma. Eén onderdeel wist hij niet te halen. Omar: „De examens waren niet te moeilijk, maar ik was wel nerveus; de tijd was erg kort, en ik moest werken op een computer die ik niet gewend was.” Vorige week heeft hij opnieuw examen gedaan. Te laat.

Omar had het hoogste niveau van inburgering gekozen, omdat je met dat diploma verder kunt studeren op mbo-niveau. Hij wil graag interieurs ontwerpen, maar de opleiding moet hij zelf betalen, een lening krijgt hij niet. En nu heeft hij óók een boete gekregen van 500 euro en moet hij een lening voor de inburgeringscursus, 10.000 euro, terugbetalen. „Dat kan ik niet.” Omar heeft een uitkering van 980 euro per maand. Hij doet vrijwillig inpakwerk voor de gemeente.

‘Onduidelijk’ waarom men zakt

Omar, die geen achternaam in de krant wil, is een van de vijfhonderd mensen die een boete kregen omdat ze niet al hun examens haalden, of niet op tijd. Vijf onderdelen moeten afgerond worden: lezen, spreken, schrijven, luisteren en kennis van de Nederlandse maatschappij. Sinds twee jaar is er een zesde deel, over de arbeidsmarkt. Een foutje te veel op één onderdeel is genoeg voor een boete, als het vlak voor je deadline van drie jaar gebeurt.

Dat het misgaat is veelal niet de schuld van de nieuwkomer, zegt directeur Dorine Manson van VluchtelingenWerk Nederland. Er zijn enkele jaren geleden „opstartproblemen” geweest, vertelt ze, zoals onvoldoende voorlichting over de cursussen en gebrek aan kwaliteit. Bovendien is het de vraag of het verstandig is dat vluchtelingen zelf hun inburgering organiseren. „Moet je aan vluchtelingen die net hier zijn gekomen vragen om in een woud aan regels hun weg te vinden?” Ook is „onduidelijk” waarom cursisten zakken voor examens, en is „ondoorzichtig” op grond waarvan cursisten wordt verweten dat ze niet op niet op tijd zijn geslaagd en een boete krijgen. „Het lijkt willekeurig.” De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) ontkent willekeur. Volgens een woordvoerder worden de boetes uitgedeeld aan de hand van eenduidige richtlijnen.

Een van de gedupeerden is een 36-jarige vrouw uit Soedan, wonend in Den Bosch. Ze wil niet dat haar naam in de krant komt, „om redenen van privacy”. Ze kwam in 2010 als student

Carnavalsvereniging de Winkbulle geeft een gastcollege aan migranten, in Heerlen aan het Arcus College, als onderdeel van de inburgeringscursus..

FOTO MARCEL VAN HOORN/ANP

het verstrijken van de termijn herexamen. Ze zakte op één onderdeel. „Ik had de pech dat er tijdens het examen heel veel lawaai was. Ik kon me niet concentreren.” Een klachtbrief werd volgens haar genegeerd, ze kon een boete van 1.250 euro tegemoet zien. Haar advocaat heeft bezwaar aangekend. „Ik krijg een uitkering en kan de boete niet betalen. Als ik maandelijks moet afbetalen, wat blijft er dan aan het einde van de maand over om te eten? Heel weinig.”

Begrijpend lezen

Ook Mepta Suwannmayo (45), die in 2013 uit Thailand naar haar Nederlandse vriend kwam, heeft bezwaar aangetekend. Ze studeerde drie jaar aan de Volksuniversiteit in Oss en slaagde zonder problemen voor de meeste onderdelen. Pas bij begrijpend lezen ging het mis: Suwannmayo zakte op een paar fouten. Ze begreep een aantal teksten niet - over bijvoorbeeld situaties in winkels. „Het was erg lastig, het waren moeilijke woorden. Ze hadden een dubbele betekenis.”

Herkansen kon pas drie weken nadat haar boetedeadline verstreken was. Ze slaagde, maar de rekening was 750 euro. „Ik begrijp dat het mijn fout is en dat ik iets moet betalen. Maar ik vind dit te veel.”

De procedure - waar haar vriend haar bij helpt - vordert al bijna driekwart jaar nauwelijks. Suwannmayo probeert te bewijzen dat ze niet slordig is geweest bij haar studie en de andere onderdelen probleemloos heeft gehaald. „DUO stuurt veel brieven waarin ze zeggen dat de zaak behandeld wordt.” Ondertussen betaalt het stel al wel vooruit: per maand 68 euro. Suwannmayo werkt inmiddels als chef-kok in een restaurant.

VluchtelingenWerk Nederland vindt dat er „iets” moet veranderen binnen het huidige inburgeringsbeleid. „Het inburgeringsprogramma is geen doel maar een middel”, zegt directeur Dorine Manson. Meer „cou-lance” en „effectiviteit” zijn gewenst. „Dit soort problemen draagt er niet toe bij dat de grote aantallen vluchtelingen die hiernaartoe zijn gekomen, op een goede manier integreren.”

Inburgeringsregels sinds Rutte I

Maximaal 10.000 euro lenen, soms deurwaarder

Wie in Nederland komt wonen, moet zelf zijn inburgering regelen. Als je het inburgeringsexamen niet haalt, riskeer je een boete van maximaal 1.250 euro. Die strengere regels gelden sinds 2013, door een wetswijziging van het kabinet-Rutte I. Meer dan vijfhonderd inburgeraars hebben al zo'n boete gekregen, blijkt uit cijfers van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Op ongeveer honderd inburgeraars is zelfs een deurwaarder afgestuurd.

In de 'Wet inburgering' staat sinds 2013 ook dat vluchtelingen zelf moeten betalen voor hun inburgeringscursus. Daarvoor kunnen ze maximaal 10.000 euro lenen bij DUO. Ze moeten hun inburgeringsexamen binnen drie jaar halen. Als dat lukt, wordt de lening omgezet in een gift.

Als het niet lukt, moet de lening worden terugbetaald én krijg je een boete van maximaal 1.250 euro. De schuld kan nog hoger oplopen. Als het twee jaar later nog steeds niet gelukt is om het examen te halen, volgt een nieuwe boete van maximaal 1.250 eu-

ro. Daarna krijg je iedere twee jaar een boete, net zolang tot je het examen gehaald hebt.

Mensen die niet kunnen lezen of schrijven krijgen niet drie, maar vijf jaar de tijd om Nederlands te leren. Ook kun je twee jaar uitstel krijgen als je lang ziek was of aantoonbaar veel moeite hebt gedaan: meer dan 300 uur les en twee examenpogingen. De nieuwe Wet inburgering werd in 2012 nipt aangenomen in de Tweede en Eerste Kamer.

De laatste maanden groeit de kritiek op de tegenvallende resultaten van de wet. In januari concludeerde de Algemene Rekenkamer dat slechts een derde van de vluchtelingen die moest inburgeren, binnen drie jaar slaagde. Ook bleek dat hoger-opgeleide vluchtelingen het sinds de nieuwe regels minder vaak aandurven om hun taalexamen Nederlands op een hoger niveau af te leggen. Of er ook iets met die kritiek gedaan wordt, moet het volgende kabinet bepalen.

Christiaan Pelgrim

naar Nederland, studeerde aan de Universiteit Twente en besloot later asiel aan te vragen. Dat verzoek werd in 2013 gehonoreerd. Op dat moment begon de termijn van drie jaar voor haar inburgeringsdiploma. „Maar ik mocht pas beginnen nadat ik een huis had gekregen.” Dat was maanden later. Ze volgde het hoogste niveau van inburgering en deed twee dagen voor